

Protokoll mellom Statnett og Norsk Industri

Fastsettelse av tariffsatser for transmisjonsnettet og ny tariffmodell for 2021

Bakgrunn

Statnett SF er som operatør av transmisjonsnettet ansvarlig for utforming av og vedtak om tariffene gjeldende for transmisjonsnettet. Norsk Industri er gjennom egen samarbeidsavtale gitt drøftingsrett med hensyn til utforming av tariffene i transmisjonsnettet.

Statnett SF og Norsk Industri gjennomgikk i møte den 22.6.2020 grunnlaget for beregning av tariffene for transmisjonsnettet for 2021. Under gis det en oversikt over tallgrunnlaget som ligger til grunn for tariffene for 2021, samt oversikt som viser regnskap 2019 og prognose for 2020. Som gjennomgått i møtet er det planlagt å fastsette tariffen for 2021 slik at det ved utgangen av 2021 er budsjettert med en mindreinntekt på ca 1,7 mrd kroner. Dette tiltaket for å redusere tariffen i 2021 er begrunnet i korona-situasjonen. Oppbyggingen av mindreinntekt forutsetter RMEs godkjenning, og Statnett søker RME om unntak fra forskriften på dette punktet. Det forventes at RME vil svare på søknaden i god tid før styremøtet i september.

	2019	2020	2021
<i>Regulert inntekt</i>			
Tillatt inntekt	8 677	8 883	9 305
IR nettap	954	417	804
Tillatt inntekt - inkl tap	9 632	9 300	10 109
<i>Variable inntekter</i>			0
Flaskehalsinntekter	587	1 321	1 644
Energiledd	813	396	764
Andre inntekter	85	90	90
Variable inntekter	1 485	1 807	2 497
<i>Faste tariffledd</i>			
Produsenter	1 470	1 545	1 677
Produsenter - påslag systemdrift	266	67	210
Alminnelig forbruk	5 184	5 159	3 932
Stort forbruk	490	640	569
Fleksibelt forbruk	48	50	98
Reaktiv effekt	-22		0
Faste tariffledd	7 437	7 461	6 486
Sum inntekter	8 922	9 268	8 983
Årets mer (+)/mindreinntekt(-)	-710	-32	-1 126
Saldo mer-/mindreinntekt	2019	2020	2021
Saldo MMI 1.1.	113	-597	-629
Årets resultat	-710	-32	-1 126
Saldo MMI 31.12	-597	-629	-1 755

Nedenfor vises forslag til tariffsatser for 2021, samt for sammenlikningens skyld de satser som gjaldt for 2019 og 2020. Tariffsatsen for forbruk for 2021 vil kunne endres ved vesentlige

endringer i prognosene før endelig vedtak. Statnetts styre vil fatte vedtak om tariffen for 2021 i september 2020. Tariffene vil kunngjøres senest 1. oktober.

	Enhet	2019	2020	2021
Forbruk	kr/kW	393	393	300
Produksjon - fastledd	øre/kWh	1,14	1,16	1,20
Produksjon - påslag systemdrift	øre/kWh	0,20	0,05	0,15
Produksjon - innfasingstariff	øre/kWh	0,10	0,10	0,10
Fleksibelt forbruk - 15 min varsel	kr/kW	20	20	158
Fleksibelt forbruk - 2 timers varsel	kr/kW	98	98	188
Fleksibelt forbruk - 12 timers varsel	kr/kW	197	197	225
Fleksibelt forbruk - 15 min. varsel, maks 2	kr/kW	295	295	263
Reaktiv effekt - over 10 MVar	kr/kVar	35	40	40

Norsk Industri sine kommentarer til ny tariffmodell og -sats for 2021

Norsk Industri viser til at Statnett siden 2017 har utredet og besluttet ulike endringer i tariffmodellen for industrien. Flere tilnærminger, metoder og prinsipper har vært vurdert, foreslått og endret eller trukket tilbake underveis i denne perioden. For industribedrifter har dette medført høy usikkerhet om en sentral kostnadsfaktor. Statnetts endringer har for det meste vært av vilkårlig karakter, noe som ikke ivaretar industriens behov for langsiktige og stabile rammebetingelser.

Statnett styre besluttet 18. juni 2020 tariffmodellen i transmisjonsnettet for 2021, som direkte berører industrien ved at

- K-faktormodellen forblir uendret i forhold til i 2020, men lik k-faktor anvendes for nettmessig nærliggende punkter
- Et makstak på 60 % tariffreduksjon endres til en flat reduksjon på 50% til store enkeltforbrukere med minimum 15 MW og 100 GWh/år basert på en ny begrunnelse
- Tariffreduksjon for fleksibelt forbruk halveres i forhold til 2020 og avvikles fra 2022
- Tariffering av reaktiv effekt endres

Betydelige kostnadskonsekvenser for industrien

Statnetts vedtatte tariffmodell fra 2021 innebærer et betydelig økt kostnadsansvar for industrien og dermed en betydelig økning i industriens totale kostnader i transmisjonsnettet selv om enkelte vil få en bedret situasjon. Dette er en ytterligere økning i samlet kostnadsansvar utover økningene Statnett vedtok for 2019 og 2020. Samtidig har Statnetts tariffgrunnlag økt kraftig. Fra en samlet kostnad for industrien i 2018 på ca 360 MNOK er samlet kostnad for 2021 anslått av Statnett til i overkant av 760 MNOK. Økningen svekker kostnadsposisjonen til flere norske industribedrifter betydelig og kan føre til at investeringer flyttes ut av landet.

Grunnlag for å øke industriens tariffreduksjon ytterligere

Statnett og Norsk Industri er enige om at industriens store og stabile kraftuttak reduserer kostnadene i transmisjonsnettet, eksempelvis både kapital- og systemdriftskostnader. Statnett og Norsk Industri er imidlertid uenig om mulig differensiering som industribedriftene kan innrømmes med utgangspunkt i disse kostnadsfordelene.

Statnetts styre har frihet til å beslutte justeringer i styremøte i september med virkning fra 2021. Norsk Industri vil sterkt oppfordre styret til å foreta de justeringer som foreslås nedenfor.

Statnett har begrunnet en felles tariffreduksjon på 50 prosent for alle bedrifter med utgangspunkt i at industrien bidrar til lavere utbyggingskostnader enn annet forbruk (pr MW), å opprettholde langsiktig forsyningssikkerhet, å bedre utnyttelsen av nettet og lavere systemdriftskostnader. Nettets forsyningssikkerhet styrkes ved at stort enkeltforbruk gir en opsjonsverdi ved at forbruket kan reduseres ved behov, noe som bidrar positivt ved energi- og/eller effektknapphet eller andre anstrengte nettsituasjoner. Store enkeltforbrukere med sitt høye forbruksnivå og atypiske forbruksprofiler sammenliknet med alminnelig forbruk, innebærer videre at nettet samlet sett utnyttes på en bedre måte. For systemdriften vil store enkeltforbrukere med et høyt stabilt forbruk året rundt, i motsetning til alminnelig forsyning som normalt har lavt forbruk om sommeren og høyt om vinteren, dessuten være gunstig for stabil nettdrift og bidra til reduserte systemdriftskostnader. Stabilt forbruk gir lavere priser på regulerkraft og opprettholdelse av forbruk på sommeren sikrer at store kraftverk må produsere og dermed bidra med svingmasse i systemet.

Norsk industri mener Statnetts definisjon at nettnytte inneholder mange riktige elementer. Norsk Industri viser blant annet til Themas tallfesting av industriens bidrag til skalafordeler i nettet og lavere systemdriftskostnader, presentert til Statnett i mars i år. I tillegg viser Norsk Industri til innspill overlevert Statnett i februar i år der vi blant annet argumenterer for at innføring av anleggsbidrag i masket nett fra 2019 for industrien ved ønske om økt industriforbruk, som en form for direktebidrag til kostnadsgrunnlaget, bør tas høyde for i utformingen av tariffen for industrien gjennom økt tariffreduksjon. Statnetts tilnærming kan anses å utgjøre et brudd på kravet om ikke-diskriminering i tarifferingen av industrien sammenliknet med forbrukere innenfor alminnelig forsyning hvor forbruket er mindre enn 1 MW. Statnett bør derfor arbeide videre med å utvide grunnlaget for en tariffreduksjon for industrien.

Norsk Industri vurderer det slik at samlet nettnytte fra industrien, ut fra Statnetts prinsipielle begrunnelse samt hensyntatt anleggsbidrag, tilsier en tariffreduksjon på minimum 60 prosent for alle bedriftene som omfattes av Statnetts tariffmodell for industrien. Statnetts styre oppfordres derfor til å fatte en slik beslutning i styremøtet i september. Subsidiært kan tariffreduksjon eventuelt differensieres noe mellom ulike bedrifter, fra minimum 50 prosent og til et noe høyere nivå for dem som bidrar med høyest nettnytte, basert på at industriens nettnytte påviselig er skalerbar med industribedriftenes bidrag til reduserte kapitalkostnader og systemdriftskostnader.

Norsk Industri viser nok en gang til at Tyskland og Frankrike definerer nettnytte på en måte som gir en tariffreduksjon godt over 50 prosent og opp mot 90 prosent for flere industribedrifter i disse landene. Norsk Industri mener det er kritikkverdig at Statnett ikke har vist reell vilje til å vurdere bruk av elementer i tariffmodellene i Tyskland og Frankrike, som begge er etterrettelige, objektive, ikke-diskriminerende, kvantitativt utformet og er i tråd med EUs regelverk. Dersom norsk regelverk anses som et hinder og begrensende innenfor EØS regelverket for å innføre slike tariffmodeller, bør norsk regelverk endres.

Norsk Industri mener derfor at Statnett med sin tariffmodell for store forbrukere ikke utnytter handlingsrommet i EØS regelverket fullt ut. Å utnytte handlingsrommet er vesentlig for å sikre best mulige konkurransevilkår for industrivirksomhet i Norge. Statnett bør derfor etablere en klar målsetting og plan for å legge til rette for økt verdiskaping fra og økt elektrifisering i klimavennlig industri i Norge. Koronasituasjonen og den langsiktige usikkerheten for norsk industri understreker dette behovet. Statnett har så langt kommunisert ønske om å sikre stabil tariff for alminnelig forsyning samtidig som at EU regulering hindrer

økt belastning av norsk kraftproduksjon, med andre ord blir industrien residualgruppen ved eventuelle økte nettkostnader hos Statnett. Norsk Industris syn er at framtidig kostnadsansvar på nivå med 2018 for industrien kun har marginal innvirkning på alminnelig forsynings samlede nettkostnader og vil dermed heller ikke påvirke ønske om fortsatt nettilknytning.

Når Statnett øker sin nettkapital fra ca. 20 til ca. 90 mrd. kroner over få år, innebærer endringene en markant økning i risiko og svekkelse av rammevilkår for norsk fastlandsindustri. Usikkerhet knyttet til utvikling i flaskehalsinntekter og NVE rente synliggjør risikoen. Økningen i risiko forsterkes av at den ikke kan reduseres gjennom vanlige virkemidler for risikohåndtering.

Norsk Industri viser til at klagen fra Celsa på tariffmodellen fra 2015-2018 fortsatt er til behandling i ESA. Norsk Industri mener at klagesaken ikke hindrer Statnett i å beslutte en tariffmodell med minimum 60 prosent tariffreduksjon selv om klagen ikke er avklart.

Statnett besluttet med begrunnelse i koronasituasjonen å fastsette tariffen for 2021 slik at det ved utgangen av 2021 er budsjettert med en mindreinntekt på ca 1,7 mrd kroner. I praksis reduserer dette tariffen i 2021 sammenlignet med opprinnelig plan. Tariffen i de neste fire årene økes tilsvarende for å dekke inn mindreinntekten. Oppbyggingen av mindreinntekt forutsetter RMEs godkjenning, og Statnett vil søke RME om unntak fra forskriften på dette punktet. Norsk Industri er isolert sett positiv til tiltaket, men understreker at industriens samlede kostnadsøkning og kostnader for den enkelte bedrift for 2021 ikke endres av dette tiltaket, men at kostnadene kun fordeles og dermed faktureres over noen år. For industrien har derfor Statnetts forslag til tiltak en begrenset verdi. Norsk Industri har i RMEs høring av Statnetts søknad støttet forslaget. Norsk Industri har imidlertid i uttalelsen også oppfordret til at Olje- og energidepartementet enten pålegger eller stiller seg positiv til at Statnett ikke utnytter inntektsrammen fullt ut i dagens situasjon, og dermed bidrar til redusert betalingsbelastning gjennom at industri, næringsvirksomhet og husholdninger ikke betaler tilbake noen mindreinntekt fra nettkundene. Norsk Industri ber også Statnetts styre vurdere og foreslå dette overfor eier som ekstraordinært tiltak for nåværende situasjon.

Statnetts begrunnelse for ny tariffmodell legger til rette for en gjennomgående tariff for industri uavhengig av tilknytningsnivå med tilsvarende begrunnelse. Det er positivt, og Norsk Industri oppfordrer Statnett sterkt til å bidra til en regulering og praksis for gjennomgående tariffing av industri i underliggende nett. Industribedrifter tilknyttet underliggende nett får med dagens regime et ytterligere kostnadspådrag og risikoelement.

Tariffingen av fleksibelt forbruk bør fortsette

Norsk Industri er uenig i at den særskilte tariffen for fleksibelt forbruk skal avvikles og utfases allerede fra 2021, slik Statnett nå legger opp til. Dagens særskilte tariff for fleksibelt forbruk bør videreføres i sin nåværende form i 2021 og en eventuell utfasing kan ikke vurderes før det foreligger reelle markedsalternativer for industrien og øvrige deltakere i ordningen. Per i dag finnes ikke slike markedsløsninger for brorparten av produktene i tariffordningen – hverken hos Nord Pool eller Statnett.

Det vil være svært uheldig om Statnett faser ut den særskilte tariffen for dette forbruket før markedsløsningene er på plass. Dette fordi en slik for tidlig utfasing av ordningen i praksis vil føre til bortfall av eksisterende fleksibelt forbruk i nettet, samt skape stor usikkerhet rundt rammebetingelsene for nye investeringer i fleksibelt forbruk. Ikke bare mister man ved en for tidlig utfasing av ordningen et forbruk som har og vil ha en betydelig nytte for det norske kraftnettet, men en indirekte konsekvens vil være at norske klimagassutslipp vil kunne øke. Klimagassutslippene vil øke som følge av at det blir mindre attraktivt for industrien å bruke den fornybare norske kraften i industrianlegg som kan velge og veksle mellom ulike energikilder.

Industrien er positiv til og imøteser utviklingen av markedsbaserte alternativer til ordningen for fleksibelt forbruk, eksempelvis ved initiativer som Nodes. Samtidig må vi konstatere at utviklingen av slike markedsalternativer ennå er i en tidlig fase og dermed ikke representerer et reelt og fullverdig alternativ for industrien. Derfor må dagens særskilte tariff for fleksibelt forbruk videreføres i sin nåværende form.

Tariffering av reaktiv effekt

Statnett har besluttet endring i tariffering av reaktiv effekt fra 2021. Norsk Industri støtter endring i tariffering av reaktiv effekt som blant annet bedrer kundenes incentiv til å redusere reaktiv utveksling. Stor reaktiv utveksling gir en mer krevende systemdrift, og mindre optimal utnyttelse av nettet. Statnett må imidlertid sikre at industrien ikke faktureres ved utveksling basert på pålegg fra Statnett som systemansvarlig eller ved full overenstemmelse med regionsentralen til Statnett.

Arbeidet framover

Statnett og myndighetene har som ansvar å avklare handlingsrommet i regelverket for å bidra til forutsigbarhet. Norsk Industri har en rekke ganger oppfordret Statnett til en slik klargjøring, uten å ha blitt imøtekommet. Norsk Industri ber derfor styret om å sikre en slik klargjøring fra myndighetene nå fram mot behandlingen av tariffen for 2022 samt å beslutte en målsetting om at handlingsrommet skal utnyttes maksimalt. Hvis maksimal utnyttelse av handlingsrommet i EØS-regelverket forutsetter endring av NVEs forskrift eller endret forståelse av NVEs forskrift, bør Statnetts styre bidra til dette.

Oslo, 18. august 2020

For Statnett SF

For Norsk Industri

Stein Øvstebø
Leder, Infrastrukturutvalget